

Kompensationsgradsrapporten

Tema 2023:

Hur stor betydelse har tjänstepensionen?

Innehåll

1	Hur stor betydelse har tjänstepensionen?.....	3
1.1	Sammanfattning och resultat.....	3
2	Kompensationsgradsrapport 2023.....	5
2.1	Bakgrund och syfte.....	5
2.2	Vad menas med kompensationsgrad?	5
2.2.1	Vad säger kompensationsgraden?	6
2.3	Årets rapport	6
2.3.1	Tidigare rapporter	7
2.3.2	Definitioner och variabler	7
2.3.3	Så har vi räknat	7
2.3.4	Ålder för första uttag	8
2.3.5	Urval	9
2.3.6	Avgränsningar	9
3	Resultatet	10
3.1	Urvalets sammansättning.....	10
3.2	Lönenivå	11
3.3	Kompensationsgradens läge och spridning.....	11
3.3.1	Spridningen ser olika ut	12
3.4	Kompensationsgrad uppdelad på olika pensioner.....	13
3.5	Kompensationsgrad och kön	15
3.5.1	Skillnad på redan intjänat och prognos	16
3.5.2	Privat pensionssparande	16
3.5.3	Kompensationsgrad och inkomst.....	16
3.6	Olika tjänstepensioner	18
3.6.1	Privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO).....	19
3.6.2	Privatanställda tjänstemän (ITP)	20
3.6.3	Statligt anställda (PA16)	22
3.6.4	Kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL)	23
3.6.5	Ålderns betydelse i olika avtal.....	25
4	Slutord	26
	Bilaga 1.....	27
	Låga kompensationsgrader	27

Höga kompensationsgrader	27
Bilaga 2	29

1 Hur stor betydelse har tjänstepensionen?

1.1 Sammanfattning och resultat

minPension är en neutral och oberoende webbtjänst där alla som tjänat in till pension i Sverige kan se sin samlade pension, göra pensionsprognoser och planera uttag av pension.

Med regelbundet återkommande kompensationsgradsrapporter kan vi följa vad som händer med intjänandet till pensionerna över tid och se vad de som just nu bara börjat sitt arbetsliv kan förvänta sig i pension den dag det blir dags. Det ger bra möjligheter att påverka den framtida pensionen och förbereda sig i god tid.

Våren 2023 hade minPension 4,7 miljoner registrerade användare. Urvalet i vår undersökning är baserat på användare som gjort pensionsprognoser under våren 2023. Det består av omkring 244 000 individer. Efter bearbetning av SCB, Statistikmyndigheten, har vi lagt till variablerna utrikes- och inrikes födda.

Kompensationsgraden är i vår rapport skillnaden mellan förväntad pension med livsvarigt uttag enligt pensionsprognosen delat med lön. Undersökningen baseras inte på typfall utan till stor del på det faktiska intjänandet hos minPensions användare. Kompensationsgradsberäkningarna används även i det jämförelseverktyg, Pensionsstatistik, som finns på minPension.se där det är möjligt för användarna att jämföra den egna pensionsprognosen med andra individers för att se hur man ligger till i kollektivet.

I året rapport har vi valt att titta lite extra på utfallet fördelat på de fyra största tjänstepensionsavtalen: privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), privatanställda tjänstemän (ITP), kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL) samt statligt anställda (PA16). Vi har jämfört

- den totala kompensationsgraden i de olika avtalen,
- tjänstepensionens andel av den totala pensionen,
- skillnader mellan olika årskullar och
- det förväntade utfallet mätt som månadsutbetalning.

Förutom det har vi uppdaterat kompensationsgraden med avseende på lön, ålder och avtalsområde med 2023 års värden. Vi har även jämfört kompensationsgraden för utrikes- och inrikes födda.

Vi mäter i första hand hur kompensationsgraden påverkas av åldersgruppernas olika riktåldrar i den allmänna pensionen. När pensionsåldern kopplas till olika åldersgruppers förväntade medellivslängd påverkas kompensationsgraden och pensionsnivån. Även om riktåldern främst påverkar uttag av allmän pension kan förändringarna även antas förlänga arbetslivet, och därmed uttagsåldern för andra pensioner. Men vi har också jämfört kompensationsgraderna om alla, oavsett ålder, börjar ta ut sina pensioner vid 65 års ålder.

Den förväntade mediankompensationsgraden för samtliga individer ingående i underlaget är 69 procent, om pensionen tas ut vid riktåldern. Kompensationsgraden har ökat med ca 2 procent jämfört med förra årets mätning.

För utrikes födda är mediankompensationsgraden 60 procent. Bland utrikes födda har 22 procent en kompensationsgrad på 50 procent eller lägre. Motsvarande siffra för hela urvalet är cirka fem procent.

Vi har även titta på fördelningen av de olika pensionernas kompensationsgrad och hur de påverkar den totala pensionen. Här har varje pensions kompensationsgrad beräknats var

för sig, vilket ger en något lägre total kompensationsgrad när pensionerna läggs samman eftersom summan av delmedianerna kan skilja sig något jämfört med den totala medianen.

Män har generellt högre kompensationsgrad än kvinnor. Högst kompensationsgrad har män födda i Sverige, 67,7 procent. Motsvarande siffra för kvinnor är 65,8 procent, en skillnad på 1,9 procentenheter. Skillnaden innebär att kvinnor i genomsnitt har en lägre pension även om slutlönen är på samma nivå som för männen. Vid en månadslön på 30 000 kronor före pensionen får kvinnan närmare 600 kronor mindre i månaden i pension. Men skillnaderna mellan könen minskar. För 80- och 90-talister är den nästan försumbar.

Den genomsnittliga kompensationsgraden i de olika grupperna är cirka två procent högre än förra årets mätning. Det som lyfter kompensationsgraden är framför allt tjänstepensionen. Här har det skett förändringar i flera stora avtal de senaste åren. Inbetalningstiden har förlängts och den inbetalade premien har höjts. Förändringarna påverkar i första hand de yngre generationerna, 80- och 90-talister.

Även om kompensationsgraden, förväntad pension i förhållande till lön, är relativt lika mellan olika avtal är det stora skillnader räknat i kronor. Högst förväntad pension har privatanställda män födda på 60-talet med en genomsnittlig pension på 36 700 kronor i månaden. För kvinnor som är privatanställda arbetare och födda på 90-talet är den förväntade genomsnittliga pensionen 19 800 kronor.

2 Kompensationsgradsrapport 2023

2.1 Bakgrund och syfte

Pensionen i det svenska pensionssystemet kommer från olika håll. Dels i form av allmän pension från staten, dels från arbetsgivare i form av tjänstepension men också från olika typer av privat pensionssparande. Det privata pensionssparandets betydelse har dock minskat eftersom det för det stora flertalet inte längre är möjligt att teckna en avdragsgill pensionsförsäkring.

Sedan några årtionden tillbaka har pensionernas konstruktion förändrats. Vi har gått från relativt förutsägbara system för individen, med hög grad av förmånsbaserade produkter, till premiebestämda system där individens arbetsliv och val ger större skillnader. Det blir därmed svårare för individerna att förutsäga hur stor pensionen blir. En viktig uppgift för aktörerna på den svenska pensionsmarknaden har därför blivit att ge så tillförlitliga pensionsprognoser som möjligt till individer så att de kan ta välgrundade beslut om sina pensioner.

minPension är en neutral och oberoende webbtjänst där alla som tjänat in till pension i Sverige kan se sin samlade pension, göra pensionsprognoser och planera uttag av pension. Med regelbundet återkommande kompensationsgradsrapporter kan vi följa vad som händer med intjänande till pensionerna över tid och se vad de som precis påbörjat sitt arbetsliv kan förvänta sig i pension den dag det blir dags. Det ger bra möjligheter att påverka den framtida pensionen och förbereda sig i god tid.

minPension hade våren 2023 omkring 4,7 miljoner registrerade användare. Urvalet i vår undersökning är baserat på användare som gjort pensionsprognoser under våren 2023. Det består av omkring 244 000 individer. Efter bearbetning av SCB, Statistikmyndigheten, har vi lagt till variablerna utrikes- och inrikes födda. SCB har även säkerställt att inkomstuppgifterna överensstämmer med taxerad inkomst.

Sedan den första rapporten om kompensationsgrader från 2016 har populationen i underlaget förändrats betydligt. En stor andel av de 50-talister som fanns med i den första rapporten har nu gått i pension och ingår inte längre i underlaget. Andelen 80- och 90-talister ökar liksom minPensions användare i stort. Därmed har också andelen med förmånsberäknade tjänstepensioner minskat och andelen med premiebestämda tjänstepensioner ökat. I den allmänna pensionen har tilläggspensionen fasats ut samtidigt som andelen premiepension har ökat. Förändringarna i underlaget innebär också att fler användare har en längre förväntad medellivslängd.

2.2 Vad menas med kompensationsgrad?

Ett mått som använts och fått spridning för att jämföra pensionsnivåer är kompensationsgraden. Måttet mäter skillnaden i inkomstnivå före och efter pension.

Kompensationsgradens nivå kan variera i olika undersökningar eftersom det som mäts varierar. Det kan både handla om olika typer av inkomster, som olika typer av ersättningar från socialförsäkringssystemen, pensioner som tas ut på kort tid, kapitalinkomster och deltidslöner i slutet av arbetslivet. Vad som räknas in täljaren respektive nämnaren har därför stor betydelse.

Vi har valt att mäta kompensationsgraden som kvoten mellan förväntad pension, med livsvarig utbetalning, hämtad från pensionsprognosen och nuvarande lön vilket här även blir förväntad slutlön. Med lön menas den inkomst som är underlag för prognosen och som verifierats av Statistikmyndigheten, SCB. För att undvika att resultatet påverkas av

att de som har möjlighet att ta ut den allmänna pensionen kombinerar lön och pension i slutet av arbetslivet (s.k. jobbonärer) har vi avgränsat åldersspannet bland användarna. Den högsta åldern i underlaget är därför 62 år (född 1961).

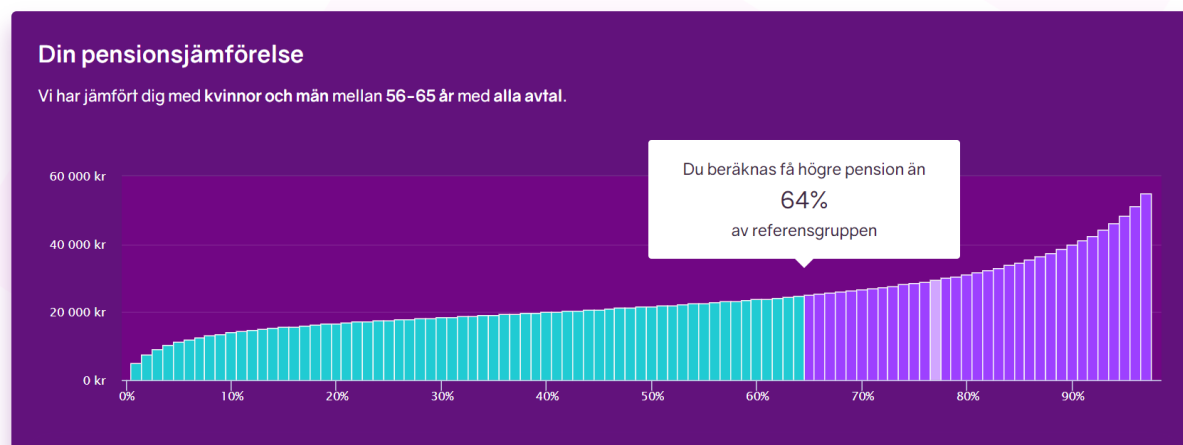
Kompensationsgraden är ett användbart mått för att mäta pensionsnivåer men samtidigt kan två individer med samma kompensationsgrad ha helt olika nivåer på sina pensionsutbetalningar räknat i kronor. För att åskådliggöra detta har vi även tittat på vad den förväntade pensionsnivån, mätt som genomsnittlig månadsutbetalning, blir för män och kvinnor födda på 60, 70, 80-och 90-talet i de olika tjänstepensionsavtalen.

Läs mer om vad som påverkar kompensationsgraden i **Bilaga 1**.

2.2.1 Vad säger kompensationsgraden?

Syftet med att följa kompensationsgradens utveckling är att undersöka om hur pensionen ser ut för olika grupper. Kan kön, ålder, född i Sverige och utrikes född eller olika tjänstepension bidra till olika utfall och utvecklingen över tid. På så sätt vill vi sprida kunskap om pensioner och pensionssystemets utveckling både till beslutsfattare och pensionssparare.

Underlaget till rapporten finns även med i det jämförelseverktyg på minPension där en individ kan jämföra sin förväntade pension med andras i till exempel samma åldersgrupp eller inom samma avtalsområde.

Underlaget i den här rapporten återfinns på minPensions webbplats under fliken *Pensionsstatistik*

2.3 Årets rapport

I Årets rapport, som är den sjunde i sitt slag sedan 2016, har vi som särskilt tema utöver de återkommande beräkningarna valt att titta lite extra på utfallet fördelat på de fyra största tjänstepensionsavtalen: privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), privatanställda tjänstemän (ITP), kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL) samt statligt anställda (PA16). Vi har jämfört den totala kompensationsgraden i de olika avtalen, tjänstepensionens andel av den totala pensionen, skillnader mellan olika åldersgrupper och det förväntade utfallet mätt som månadsutbetalning.

2.3.1 Tidigare rapporter

- År 2016 presenterade vi den första delrapporten "Hur stor blir pensionen?". Den byggde på användarnas prognoser från 2015. I rapporten studerade vi om det fanns några skillnader i genomsnittlig kompensationsgrad mellan kvinnor och män och inom olika avtalsområden. Vi tittade särskilt på kompensationsgraden för 1950-talisterna.
- År 2017 bearbetades materialet med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB) och då lyftes kompensationsgrader för utrikes födda fram.
- År 2018 gjordes en ny beräkning med fokus på minPensions användare som är födda på 1960-talet. De allra flesta från den första generationen som delvis omfattades av förändringarna i den allmänna pensionen, 1940-talisterna, har slutat arbeta. En stor del av 1950-talisterna har gått i pension eller kommer att göra det om något år. Sedan är det 1960-talisternas tur.
- År 2020 presenterade vi en första rapport där vi tog hänsyn till förslagen om nya riktåldrar i den allmänna pensionen. Vi tittade på några utvalda årskullar och hur deras kompensationsgrad påverkades av höjd pensionsålder. Vi studerade även skillnaderna i pensionsnivåer för framtiden pensionärer i landets olika regioner.
- År 2021 tog vi ett större grepp på riksålderns betydelse och räknade på förändringarna för alla årskullar.
- År 2022 delade vi för första gången upp den allmänna pensionen i inkomstpension och premiepension. Detta för att se hur premiepensionen påverkar den totala kompensationsgraden.

[Läs tidigare rapporter här](#)

2.3.2 Definitioner och variabler

I våra beräkningar har vi endast tittat på de pensioner som ingår i beräkningsunderlaget på minPension.se, det vill säga i den allmänna pensionen – inkomstpension och premiepension och garantipension. Till det kommer tjänstepensioner och eventuellt privat pensionssparande. Med privat sparande menas avdragsgillt pensionssparande som rapporteras in till minPension.

I våra beräkningar ingår inte inkomstpensionstillägg, äldreförsörjningsstöd, bostadstillägg för pensionärer eller utländska pensioner. Eventuell lönevaxling och vissa tillägg till tjänstepensionen som inte gäller för hela avtalet finns med i det redan intjänade underlaget men inte när vi prognostiserar framtida inbetalningar. Det påverkar i första hand yngre individer i privat sektor, där den faktiska inbetalningen till tjänstepensionen kan vara högre än prognosen.

2.3.3 Så har vi räknat

Prognosberäkningen utgår från "Standard för pensionsprognoser" (som utarbetats av Svensk Försäkring och Pensionsmyndigheten) som är en rekommendation till ett gemensamt sätt att beräkna pensionsprognoser. Standarden ska svara på frågan "Om jag fortsätter att arbeta och spara som i dag, hur mycket pension per månad kan jag då förväntas få?". Vi jämför framtida pension med lön och inte mot andra typer av ersättningar som sjukersättning eller a-kassa. För att resultatet av pensionsprognosen ska bli jämförbart med nuvarande lön och inte missuppfattas av användaren, presenteras resultatet i dagens pris- och löneläge. Det innebär att inkomstillväxten sätts till noll.

Detta tillsammans med antagandet om att framtida inkomster och sparande förblir oförändrade, gör att slutlönen blir lika med nuvarande lön och framtida premieinbetalningar förblir oförändrade fram till pension. Kapitalavkastningen, som

uttrycks som en överavkastning, är i "Standard för pensionsprognoser" satt till 1,9 procent.

För jämförelsens skull har vi i den här och tidigare rapporter satt pensionsåldern till 65 år för alla. Alla försäkringar tas ut livsvarigt eller enligt längsta möjliga uttagstid. Det är samma underlag som ingår i vårt jämförelseindex under Pensionsstatistik på minPensions webbplats. Då det från 2023 inte längre är möjligt att ta ut alla pensioner från 65 års ålder, garantipensionen har en lägsta uttagsålder på 66 år, kommer vi i kommande rapporter att använda riktåldern som jämförelsemått.

Eftersom kompensationsgraden är en kvot, där täljaren utgörs av pensionen och nämnaren av lönen innan pension, behöver dessa begrepp definieras. Hur vi väljer att definiera begreppen kommer att påverka utfallet i beräkningen. I den här studien faller det sig naturligt att använda sig av den slutlön som fås i de simulerade pensionsprognoserna. När lönetillväxten sätts till noll blir slutlönen lika med den nuvarande lönen.

För att beräkna effekterna på kompensationsgraden av höjd riktålder har vi även valt att höja åldern för när pensionen tas ut till den förväntade riktåldern för olika åldersgrupper. På samma sätt höjs åldern för uttag av övriga pensioner. I rapporten utgår vi i de flesta fall från den beräkningen. Vi har valt att dela upp underlaget i olika åldersgrupper, födda på 60-, 70-, 80- och 90-talen. Olika åldersgrupper har alltså olika förväntad första uttagsålder.

Den förväntade riktåldern, som tar hänsyn till varje generations förväntade medellivslängd har beräknats av Pensionsmyndigheten. Riktåldern införs från 2026. Därefter kommer varje årskulls förväntade livslängd att fastställas några år innan det är möjligt att börja ta ut pensionen.

Födelseår	Riktålder
1958–1960	66 år
1961–1963	67 år
1964–1970	68 år
1971–1982	69 år
1983–	70 år

2.3.4 Ålder för första uttag

Pensionen har definierats som den prognostiserade pensionen som fås i prognossimuleringarna. Efter det räknas den allmänna pensionen om på grund av taxeringsförfarandet (nya pensionsrätter för de två senaste åren innan pension räknas in vid årsskiften) och följsamhetsindexeringen. Därmed kommer den allmänna pensionen att fluktuera något i början av utbetalningstiden. Av detta skäl har vi valt att mäta pensionen två år efter tidpunkten för pensionering, då den allmänna pensionen hunnit stabilisera sig.

Det är viktigt att poängtera att pensionen som vi mäter består dels av allmän pension, dels av tjänstepension och dessutom av privat pensionssparande där det finns. Med privat sparande menas här privata pensionsförsäkringar och IPS, alltså sparande som är öronmärkt för pension och som inrapporteras till minPension (med uttagsålder och uttagstid). Kompensationsgraden beräknas för var och en av dessa delar, vilket gör att vi kan se hur respektive pensionsform bidrar till kompensationsgraden.

När vi studerar kompensationsgraden använder vi oss av medianen i stället för medelvärdet. Medianen påverkas inte i lika stor utsträckning som medelvärdet av extrema observationer och sneda fördelningar, vilket gör den till ett bättre mått av kompensationsgradens genomsnittliga nivå. Summan av de tre olika pensionsformernas medianer, beräknade var för sig, är inte nödvändigtvis lika med den totala mediankompensationsgrad som vi får om vi inte delar upp pensionen på respektive pensionsform utan beräknar mediankompensationsgraden på den totala pensionen. Det finns en mätskillnad här.

I de prognosimuleringar som görs får vi uppgifter om ett antal variabler som vi behöver för att studera kompensationsgraden. Förutom prognostiserad pension och slutlön per individ får vi bland annat uppgifter om kön, ålder och avtalstillhörighet inom tjänstepensionen. Efter bearbetning av SCB har vi lagt till variabler för utrikes eller inrikes född och antal individer i de olika grupperna i vårt underlag jämfört med Sveriges befolkning. SCB har också stämt av att inkomstuppgifterna från våra användare överensstämmer med taxerad inkomst.

2.3.5 Urval

minPension hade vid halvårsskiftet 2023 omkring 4,7 miljoner registrerade användare. De hade gjort omkring 30 miljoner pensionsprognoser hittills under året. De prognoserna ger oss tillgång till ett omfattande datamaterial till underlag för bland annat kompensationsgradsberäkningar.

I urvalet till kompensationsgradsberäkningarna valt att ta med personer som

- är födda 1961 eller senare
- har en månadslön mellan 15 000 och 200 000 kronor
- gjort pensionsprognos på minPension någon gång under första halvåret 2023

Det rör sig alltså inte om ett stickprov med ett statistiskt slumpmässigt urval.

2.3.6 Avgränsningar

Personer som har en eller flera manuellt registrerade försäkringar eller inte uppfyller vissa specifika kriterier ingår inte i urvalet. En manuellt registrerad försäkring innebär att användaren själv lagt till en försäkring samt angett en premieinbetalning till den. Anledningen till att vi inte tar med dessa individer är att det finns en risk att användaren angett felaktiga uppgifter, till exempel att premieinbetalningen är inaktuell eller på annat sätt felaktig. Det finns också en risk att den försäkring som registrerats manuellt redan finns inrapporterad från ett försäkringsbolag vilket gör att vi får så kallade dubletter.

De ovan nämnda specifika kriterierna som gör att individen inte heller ska ingå i urvalet är till exempel att uttag av ålderspension redan påbörjats, att individen har hel eller partiell sjukersättning eller att vi har för osäkra uppgifter för att kunna lita på prognosen. I urvalet har vi sedan plockat ut användare med vissa på förhand bestämda födelsedatum.

3 Resultatet

3.1 Urvalets sammansättning

Vi har valt att dela upp urvalet på kön och även på utrikes och inrikes födda. Skälet till det är att våra tidigare rapporter visat att kompensationsgraden skiljer sig extra mycket åt i de grupperna. Vi kan också se att kvinnor och utrikes födda är något underrepresenterade i vårt urval jämfört med befolkningen i stort. Männerna är överrepresenterade. Jämfört med användarna i vår första rapport från 2016 har dock andelen kvinnor ökat från 41 till 45,6 procent. Männens andel har på motsvarande sätt minskat från 59 procent år 2015 till 54,4 procent 2023. Utrikes föddas andel har ökat på senare år, men de är fortfarande underrepresenterade jämfört med deras andel av totalbefolkningen i Sverige.

I tabell 1 har vi delat upp minPensions urval och jämfört med motsvarande grupper i Sveriges befolkning.

Tabell 1

	minPension	Sveriges befolkning*
Utrikes födda (%)	16,1	20,4
Män (%)	54,4	50,4
Kvinnor (%)	45,6	49,6

*Folkbokförda 31/12 2022

Tabell 1: Andelen män och kvinnor och andelen utrikes födda bland minPensions urval jämfört med Sveriges befolkning.

3.2 Lönenivå

minPensions användare har klart högre löner (ca 30 procent) än Sveriges befolkning som helhet i motsvarande ålder. Det gäller även om vi bryter ner resultatet, till exempel med hänsyn till kön, ålder eller utrikes, inrikes född.

Tabell 2

	minPension, Medianårsinkomst	Sveriges befolkning*, Medianårsinkomst
Totalt	459 442	324 539
Män	482 000	361 920
Kvinnor	433 126	287 426
Utrikes födda	426 502	215 854
Inrikes födda	464 994	353 229
Födda 1960 – 1969	465 559	384 960
Födda 1970 – 1979	490 595	398 123
Födda 1980 – 1989	463 095	332 853
Födda 1990 – 1999	408 261	235 887

*Folkbokförda 31/12 2022

Tabell 2: Medianlön hos minPensions användare jämfört med Sveriges befolkning.

De generellt högre inkomsterna hos minPensions användare jämfört med Sveriges befolkning kan innebära att den allmänna pensionens andel av kompensationsgraden kan vara något lägre och tjänstepensionens andel något högre än för Sveriges befolkning som helhet eftersom det finns ett inkomsttak i den allmänna pensionen. minPensions användare har också en tyngdpunkt på äldre användare som närmar sig pensionen. Men nedbrutet på inkomstintervall och åldersgrupper försvinner den skillnaden.

Andelen användare i de olika avtalen skiljer sig något åt. Individer med statlig anställning och privatanställda tjänstemän är något överrepresenterade medan privatanställda arbetare och kommun- och landstingsanställda är något underrepresenterade. Lönenivåerna är generellt högre hos de överrepresenterade grupperna.

3.3 Kompensationsgradens läge och spridning

Spridningen i kompensationsgrad är stor. Två individer som har samma lön innan de börjar ta ut sina pensioner kan få helt olika kompensationsgrad.

Mediankompensationsgraden är den kompensationsgrad som delar urvalet mitt itu, det vill säga att 50 procent av individerna har en lägre kompensationsgrad än mediankompensationsgraden och 50 procent har en högre. Medianen för samtliga är 69,0 procent vid riktåldersberäkning. Medianen är här det sammanräknade värdena när hela pensionen läggs ihop. I andra delar av rapporten har vi valt att räkna ut medianen i respektive del, inkomstpension, premiepension och även privat pensionssparande där det förekommer.

Diagram 1 - Spridning i kompensationsgrad, samtliga

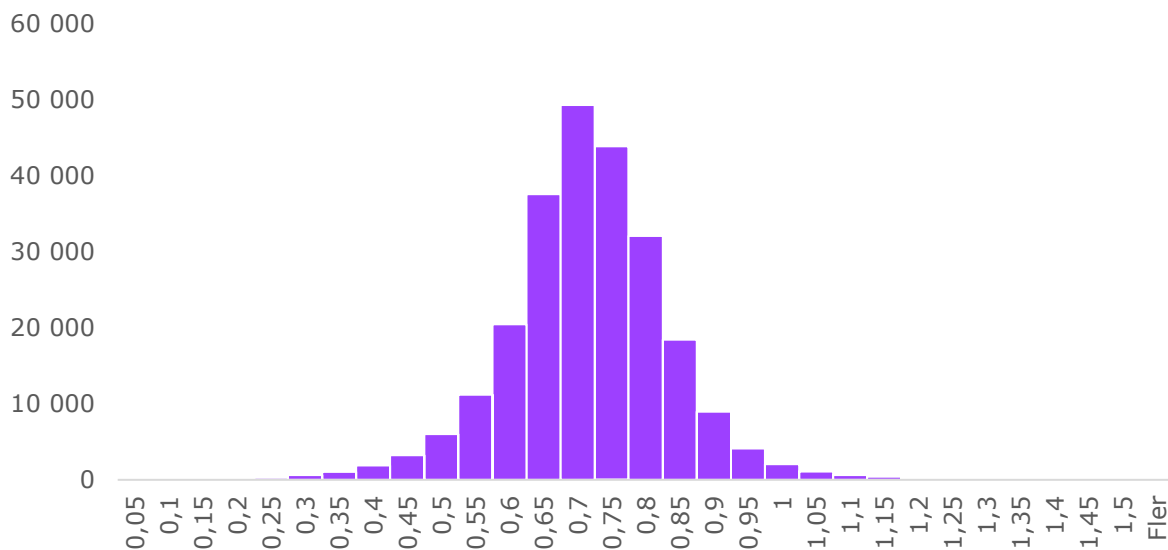

Diagram 1: Spridningen i kompensationsgrad för hela urvalet, ålder 19–63 år, uttagsålder är riktålder för respektive åldersgrupp, livsvarigt uttag eller längsta möjliga uttag för respektive pension. Medianen för samtliga är 69,0 procent.

3.3.1 Spridningen ser olika ut

Tittar vi enbart på spridningen totalt så är det 5–6 procent som har en kompensationsgrad på 50 procent eller mindre. Här finns en relativt stor andel som har en kompensationsgrad på 85 procent och mer. Det indikerar att lönenivån avtagit, kanske på grund av sjukdom eller deltidsarbete. Då blir pensionen relativt sett högre jämfört med lönen.

Tittar vi på utrikes födda är gruppen är det 22 procent som har en kompensationsgrad på 50 procent eller mindre. Färre år i Sverige påverkar kompensationsgraden för inkomstpension, premiepension och tjänstepension. Färre boendeår i Sverige påverkar även möjligheten att få maximal garantipension. Kompensationsgradens median i den här gruppen är 60 procent. Utrikes födda kan dock i högre grad än inrikes födda ha pensioner från andra länder vilket inte ingår i vårt underlag.

Diagram 2 - Spridning i kompensationsgrad, utrikes födda

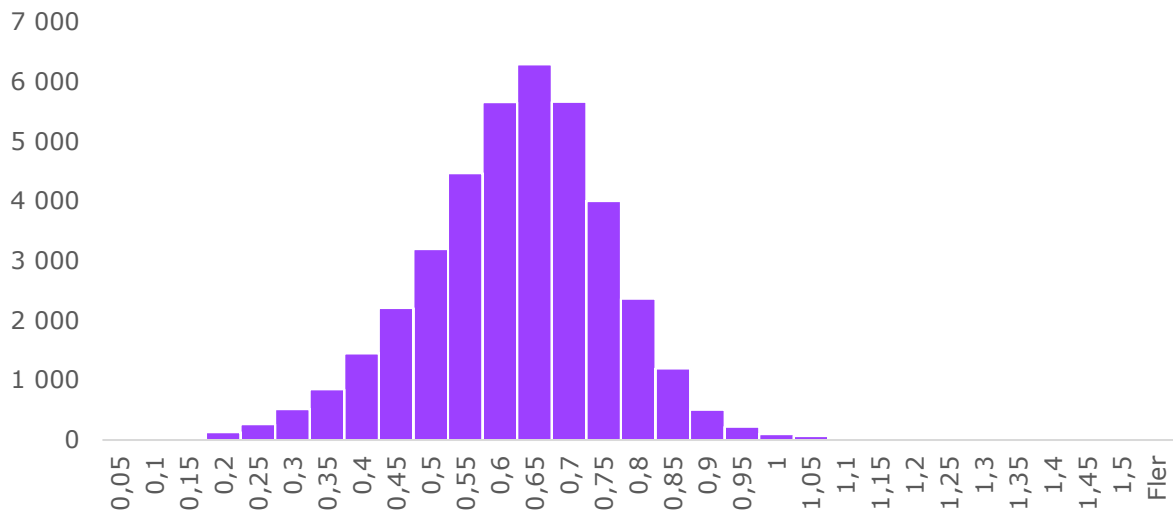

Diagram 2: Spridningen i kompensationsgrad, utrikes födda 19-63 år, uttagsålder är riktålder för respektive åldersgrupp, livsvarigt uttag eller längsta möjliga uttag för respektive pension. Medianen är drygt 60 procent.

3.4 Kompensationsgrad uppdelad på olika pensioner

Pensionen består av flera olika delar. Den allmänna pensionen är uppdelad i inkomst- och premiepension. Här ingår även garantipensionen som är statligt stöd som ger extra ersättning vid låga pensionsnivåer. Till det kommer tjänstepensionerna, pensionsavtal mellan arbetsmarknadens parter. Här har vi valt att dela upp pensionen för att se hur de olika delarna påverkar kompensationsgraden. Varje del beräknas för sig, vilket innebär att medianen för de olika delarna kan skilja sig något från medianen för den totala pensionen.

Män har generellt högre kompensationsgrad än kvinnor. Högst kompensationsgrad har män födda i Sverige, 67,7 procent. Motsvarande siffra för kvinnor är 65,8 procent, en skillnad på 1,9 procentenheter. Skillnaden innebär att kvinnor i genomsnitt har en lägre pension även om jämförelseinkomsten är lika. Vid en månadslön på 30 000 kronor före pensionen får kvinnan närmare 600 kronor mindre i månaden i pension.

För utrikes födda är kompensationsgraden 56 procent. Här är skillnaden mellan män och kvinnor mindre än en procentenhet.

Diagram 3 – Total kompensationsgrad

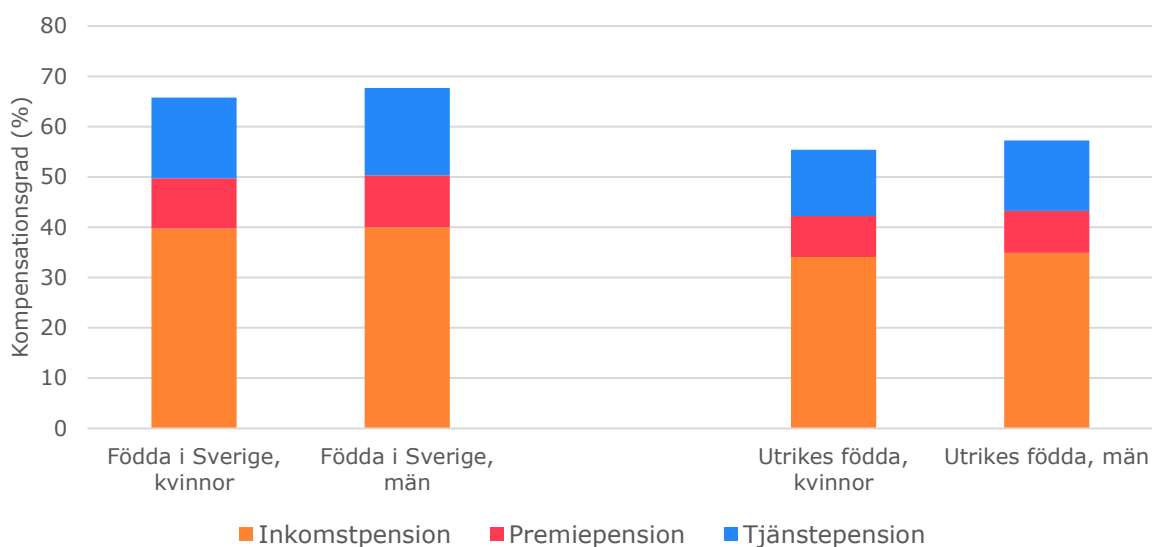

Diagram 3: Skillnaden i total mediankompensationsgrad utifrån riktålder uppdelad på män, kvinnor och utrikes födda fördelat på inkomstpension, premiepension och tjänstepension.

Riktåldern, som medför att yngre generationer förväntas ha ett längre arbetsliv med ett senare pensionsuttag än vid 65 års ålder har stor betydelse för kompensationsgraden.

Med införandet av riktålder är det inte längre möjligt för framtida pensionärer att ta ut all pension vid 65 års ålder. Redan år 2023 är längsta möjliga ålder för att få garantipension och inkomstpensionstillägg 66 år.

Det är främst 80- och 90-talister som påverkas av riktåldern. För dem är riktåldern betydligt högre än 65 år. Men det betyder också att de ökar kompensationsgraden med nästan tolv procentenheter jämfört med om de skulle ta ut pensionen vid 65 års ålder. Den skillnaden innebär att den förväntade pensionen, om lönen före pension är 30 000 kronor i månaden, stiger med cirka 3 500 kronor i månaden.

Tabell 3

	Kompensationsgrad, pension vid riktålder	Kompensationsgrad, pension vid 65 år	Skillnad
Födda 1961 - 1969	67	59	8
Födda 1970 - 1979	65,5	55,9	9,60
Födda 1980 - 1989	65,2	53,7	11,50
Födda 1990 - 1999	64,2	52,5	11,70

Tabell 3: Total kompensationsgrad i olika åldersgrupper om pensionsuttagen startar vid riktålder jämfört med vid 65 års ålder.

Den genomsnittliga kompensationsgraden har höjts jämfört med förra årets mätning. Skillnaden är cirka två procentenheter. Det gäller både när vi tittar på den totala kompensationsgraden och spridningen i diagram 1 och 2, och när vi mäter de olika delarna i diagram 3. Det som lyfter kompensationsgraden är framför allt tjänstepensionen. Den har i genomsnitt stigit med drygt 1,8 procentenheter jämfört med 2022 års rapport. Den sammanlagda inkomst- och premiepensionen har stigit med drygt 0,3 procentenheter.

Det har skett förändringar i flera stora avtal de senaste åren. Inbetalningstiden har förlängts och den inbetalade premien har höjts. Jämför vi de olika tjänstepensionsavtalen är det framför allt offentlig sektor som har fått en högre andel tjänstepension. Här har premieinbetalningen ökat på senare år vilket ger störst effekt på de yngre generationerna som får fler år med högre intjänande än äldre årskullar. För kommun- och regionanställda födda på 80- och 90-talet har tjänstepensionens andel av den totala pensionen ökar med 3–4 procentenheter år 2023 jämfört med år 2022.

Allt fler omfattas av olika kompletterande inbetalningar till tjänstepensionen. I privat sektor handlar det som branschavtal som ger deltidspension eller flexpension (extra inbetalningar till tjänstepensionen). I offentlig sektor har man centrala avtal om flexpension (statligt anställda) eller större inbetalningar (kommun- och regionanställda). I de fyra stora tjänstepensionsavtalen handlar det om mer cirka 3 miljoner personer som omfattas av detta 2023.

Tabell 4

	Tjänstepensionens kompensationsgrad, 2022	Tjänstepensionens kompensationsgrad, 2023	Skillnad
Födda 1961 – 1969	15,13	16,33	1,20
Födda 1970 – 1979	15,50	17,10	1,60
Födda 1980 – 1989	13,92	16,25	2,33
Födda 1990 – 1999	12,72	14,88	2,16

Tabell 4: Skillnaden i tjänstepensionens kompensationsgrad år 2022 och år 2023 i olika åldersgrupper.

3.5 Kompensationsgrad och kön

Det finns en tydlig skillnad i kompensationsgrad mellan kvinnor och män. Generellt har män en högre genomsnittlig kompensationsgrad än kvinnor. Det innebär att kvinnors pensionsutbetalning blir lägre trots att slutlönen är densamma.

Orsaken är att kvinnor när de uppnår pensionsåldern ofta har färre arbetade år totalt, fler år med deltidarbete och högre andel frånvaro på grund av föräldraledighet och sjukdom. Resultatet blir att det totala intjänandet till pension är högre hos män än hos kvinnor.

Skillnaderna i kompensationsgrad mellan könen minskar i yngre årgångar. För 60-talisterna är skillnaden 3,8 procentenheter, för 70-talisterna 2,1 procentenheter och för

80-talisterna 0,5 procentenheter och för 90-talisterna är kompensationsgraden densamma oavsett kön.

För 80-talisterna har skillnaden i kompensationsgrad, i våra tidigare rapporter, varit omkring en procentenhet mellan kvinnor och män. Nu, när den här åldersgruppen delvis börjar ha småbarnsåren bakom sig, har skillnaderna mellan könen minskat ytterligare.

Diagram 4 - Total kompensationsgrad, kvinnor och män i olika födelsegrupper

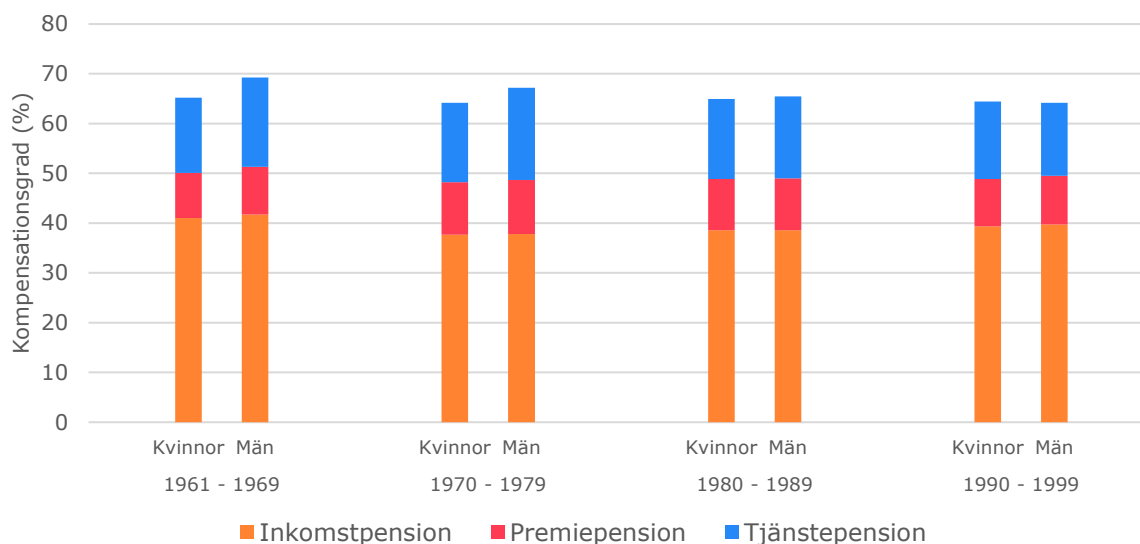

Diagram 4: Total kompensationsgrad, kvinnor och män i olika åldersgrupper, uppdelat på inkomstpension, premiepension och tjänstepension.

3.5.1 Skillnad på redan intjänat och prognos

Underlaget i våra beräkningar består av redan intjänad pension och en prognos för framtida intjänande som bygger på den nuvarande inkomsten. För 60-talister är det redan intjänad pension som väger tyngst, medan det för 90-talister till stor del är prognosberäkningarna. Om det påverkar den minskade skillnaden i kompensationsgrad mellan könen återstår att se i kommande undersökningar när 80-talister och 90-talister har blivit äldre.

3.5.2 Privat pensionssparande

I den mån privat pensionssparande förekommer så har det sparandet större betydelse för den totala kompensationsgraden för kvinnor än för män. Utan privat sparande hade skillnaden i kompensationsgrad mellan könen ökat ytterligare något för 60-talister. Men skillnaden är mindre än en procentenhet. I den mån privat pensionssparande syns i prognosberäkningarna är det hos personer som saknar tjänstepension och hos kvinnor födda på 60-talet med relativt höga inkomster. I våra beräkningar fördelar vi det privata sparandet med så lång utbetalningstid som möjligt. I praktiken brukar det sparandet tas ut på kortare tid.

3.5.3 Kompensationsgrad och inkomst

Även om kompensationsgraden kan vara densamma för olika individer säger det inget om den inbördes relationen mellan de olika pensionerna, inkomstpension, eventuell

garantipension, premiepension och tjänstepension. I de olika inkomstintervallen framgår tydligt att den fördelningen varierar. Här är det taket vid inkomster över 8,07 inkomstbasbelopp (motsvarar en månadslön på cirka 50 000 kronor) och ökad avsättning till tjänstepensionen när lönen stiger som påverkar. I det lägsta inkomstintervallet svarar tjänstepensionen för omkring 20 procent av den totala pensionen, i de högsta inkomstintervallen för mer än hälften av den totala pensionen.

Diagram 5 - Total kompensationsgrad och inkomstintervall, män

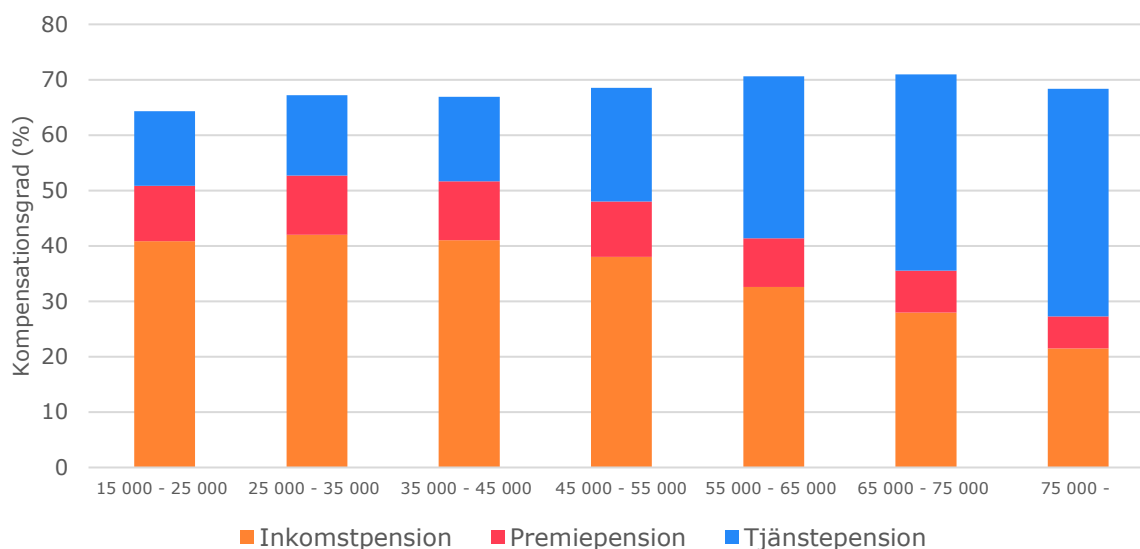

Diagram 5: Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad för män utifrån riktålder, uppdelad på inkomstintervall och allmän pension, tjänstepension och privat sparande.

Tittar vi på olika inkomstintervall varierar kompensationsgraden med några procentenheter. Män har den lägsta kompensationsgraden i inkomstintervallet 15–25 000 kronor i månaden. Kvinnor har den lägsta kompensationsgraden i inkomstintervallet 35–45 000 kronor i månaden.

I alla inkomstintervall utom det lägsta, 15–25 000 kronor i månaden, har män en högre eller lika hög kompensationsnivå som kvinnor med motsvarande inkomst. Skillnaden är störst i inkomstintervallet 35–45 000 kr och 45–55 000 kr i månaden. Här har männen närmare fyra procentenheter högre kompensationsgrad. Jämfört med tidigare rapporter har dock skillnaden mellan könen minskat.

Diagram 6 - Total kompensationsgrad och inkomstintervall, kvinnor

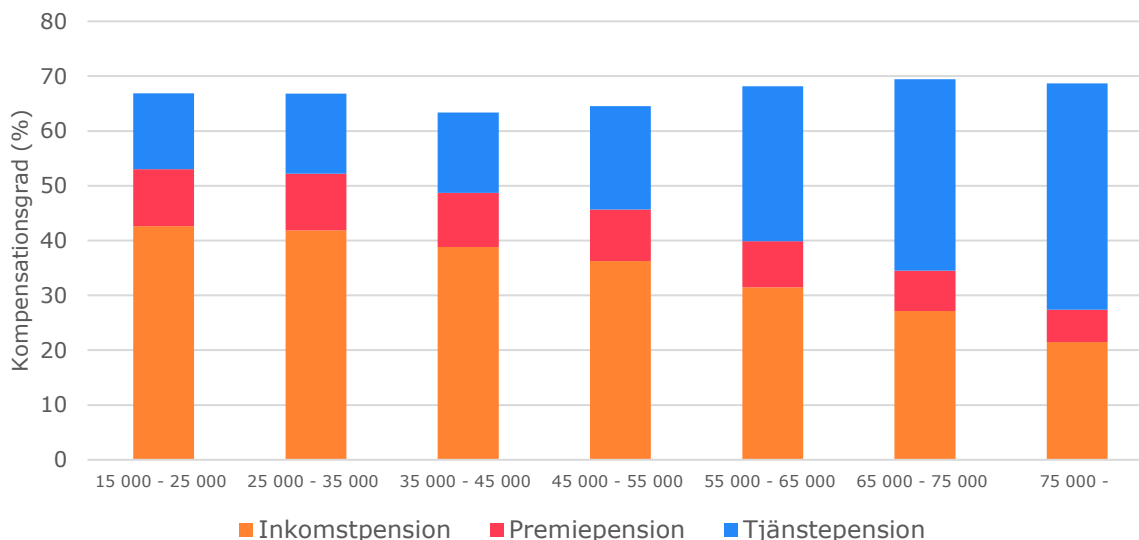

Diagram 6: Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad för kvinnor utifrån riktålder, uppdelad på inkomstintervall och allmän pension, tjänstepension och privat sparande.

Att det är män med lägst inkomster och kvinnor med lite högre inkomster som har den lägsta kompensationsgraden, kan ha flera orsaker. Är på arbetsmarknaden, år med eller utan tjänstepension, barnårskräver, utbildningsnivå, lönekarriär över tid eller sammansättningen i urvalet kan spela roll. Skillnaden har funnits även i tidigare rapporter och kan vara intressant att följa över tid.

3.6 Olika tjänstepensioner

I året rapport har vi valt att titta lite extra på utfallet fördelat på de fyra största tjänstepensionsavtalen, privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), privatanställda tjänstemän (ITP), kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL) samt statligt anställda (PA16). Vi har jämfört

- den totala kompensationsgraden i de olika avtalen,
- tjänstepensionens andel av den totala pensionen,
- skillnader mellan olika årskullar och
- det förväntade utfallet mätt som månadsutbetalning

Tjänstepensionens andel av den totala pensionen ökar, inte minst för de yngre åldersgrupperna, 80- och 90-talister. Hög lön, över 7,5 inkomstbasbelopp, innebär också att tjänstepensionens andel av den totala pensionen blir stor eftersom den allmänna pensionen har en övre gräns (8,07 inkomstbasbelopp) där lönedelar över det inte ger ytterligare pensionsrätter.

När vi titta på kompensationsgraden i olika tjänstepensionsavtal bygger det på avtal som pensionsparerna har våren 2023. Det säger förstås inget om vilket eller vilka avtal våra användare har haft tidigare i sitt arbetsliv. Prognosen bygger dock på att individen fortsätter att arbeta inom det nuvarande avtalet fram till pensionen.

I prognosberäkningarna ingår inte extra avsättningar till tjänstepension, lönevaxling eller andra påslag som kan skilja sig mellan olika avtal. Däremot kommer de pengarna med i underlaget för redan intjänad pension. Det innebär att prognosen kan vara i underkant för unga i vissa pensionsavtal med stor spridning i intjänande, t.ex. privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO). För den som närmar sig pensionen är dock alla redan intjänade påslag medräknade vilket gör att prognosen är mer träffsäker.

I de avtal som finns nu varierar både lägsta och högsta ålder för inbetalning till tjänstepension. Avtalen kan både vara förmånsbaserade, premiebaserade eller en blandning av båda. I samma avtal kan olika årskullar ha helt olika avtalskonstruktioner.

Premieinbetalningens storlek varierar också, både mellan olika avtal och inom samma avtal.

I våra prognoser antar vi att inbetalningar till tjänstepensionen upphör vid 65 års ålder, om vi inte får andra uppgifter från berörda bolag och myndigheter. Om ett helt avtal omfattas av ungefär samma regelverk, t.ex. kommun- och regionanställda (AKAP-KR), använder vi de parametrarna i prognosen.

Vi har också tittat på förväntat utfall, alltså vad utbetalningen av pension per månad väntas ligga på. För ytterligare siffror, nedbrutna på kvinnors och mäns förväntade pension i de olika avtalen se **Bilaga 2**.

3.6.1 Privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO)

Intjänandetid: 22–65 år. Åldersgränsen för intjänade start har sänkt de senaste åren vilket främst påverkar 90-talister.

Förmånsbestämd pension: Nej.

Premiebestämd pension: 4,5 procent upp till 7,5 inkomstbasbelopp, 30 procent på löner däröver. I många branschavtal förekommer tillägg i form av deltidspension eller motsvarande. Omkring 955 000 privatanställda arbetare omfattas av den här typen av kompletterade premier.

Beräkning hos minPension: Eftersom nivån på de extra inbetalningarna varierar och alla inte får dem bygger våra prognoser på den lägsta nivån för inbetalning. Kan innebära att vissa pensionsprognoser är i underkant, särskilt för de yngre.

Tabell 5

	Kompensationsgrad			
	Inkomst- pension	Premie- pension	Tjänste- pension	Pension kr/mån
Födda 1961 – 1969	48,00	10,34	13,97	24 224
Födda 1970 – 1979	42,61	12,29	14,48	23 524
Födda 1980 – 1989	40,83	11,68	14,43	22 637
Födda 1990 – 1999	40,54	10,13	13,87	21 373

Tabell 5: Kompensationsgradsnivåer för inkomstpension, premiepension och tjänstepension och förväntat pensionsutfall, kr/mån för olika åldersgrupper med privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO).

Tjänstepensionens andel är relativt liten jämfört med andra avtal. Att den totala kompensationsgraden ändå blir relativt hög, åtminstone för de äldre generationerna, beror på att andelen allmän pension är hög. Det beror sannolikt på tidig inträdesålder på arbetsmarknaden.

Män har en högre andel tjänstepension än kvinnor i alla åldersgrupper även om skillnaderna minskar bland de yngre.

Diagram 7 – Kompensationsgrad tjänstepension för privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO)

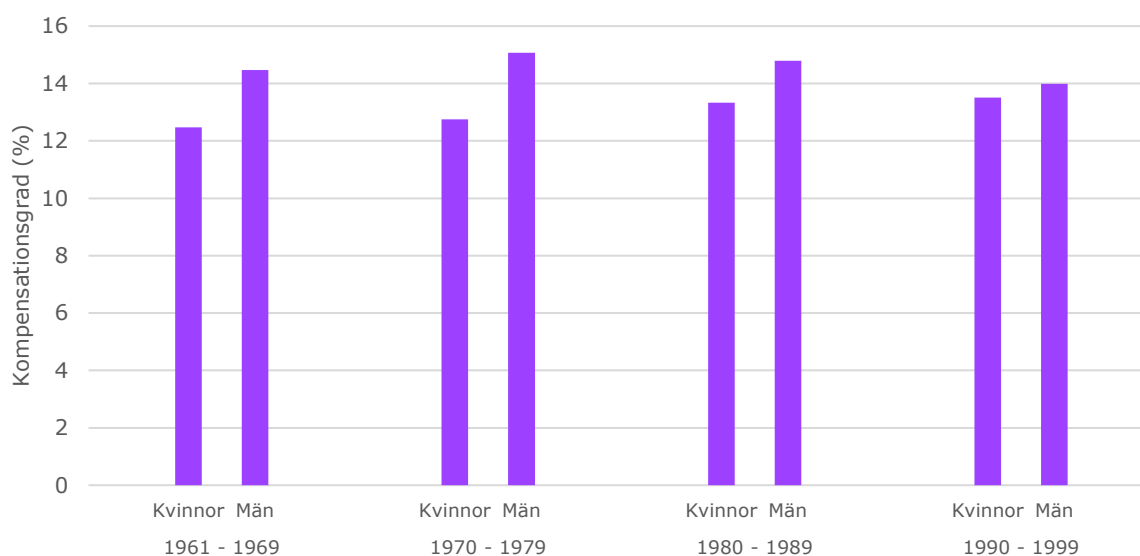

Diagram 7: Kompensationsgrad för privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), enbart tjänstepension, kvinnor och män i olika åldersgrupper.

De förväntade totala pensionsnivåerna mätt som utbetalning kronor per månad ligger på mellan 19 800 kr (kvinnor födda på 90-talet) och 25 500 kr (män födda på 60-talet).

3.6.2 Privatanställda tjänstemän (ITP)

Avtalet är uppdelat i två delar, ITP2 och ITP1. I de flesta fall har födda före 1979 ITP2 medan och födda 1979 eller senare har ITP1. Det finns dock undantag där företag kan ha förhandlat om att alla anställda oavsett ålder omfattas av ITP1.

Intjänandetid: 28–65 år i ITP2, 25–66 år i ITP1.

Förmånsbestämd pension: ITP2.

Premiebestämd pension: ITP1, 4,5 procent upp till 7,5 inkomstbasbelopp, 30 procent på inkomster upp till 30 inkomstbasbelopp. Branschavtal förekommer som ger högre insättningar för omkring 800 000 privatanställda tjänstemän. Här finns även en del lönevaxling som inte får genomslag i prognosen. Detta innebär att prognosen kan vara i underkant, särskilt bland de yngre åldersgrupperna.

Beräkning hos minPension: Eftersom nivån på de extra inbetalningarna varierar och alla inte får dem bygger våra prognoser på den lägsta nivån för inbetalning.

Diagram 8 – Kompensationsgrad tjänstepension för privatanställda tjänstemän (ITP)

Diagram 8: Kompensationsgrad privatanställda tjänstemän (ITP), enbart tjänstepension, kvinnor och män i olika åldersgrupper.

Här är tjänstepensionens andel av den totala pensionen relativt hög jämfört med andra avtal. Högst är den för män födda på 60- och 70-talet. Det är sannolikt en kombination av att pensionen är förmånsbestämd och höga löner som ger en högre andel tjänstepension eftersom den allmänna pensionen har ett tak för intjänande.

För 80- och 90-talister minskar tjänstepensionsandelen och även skillnaden mellan könen. Här är tjänstepensionen premiebestämd.

Tabell 6

	Kompensationsgrad			
	Inkomst- pension	Premie- pension	Tjänste- pension	Pension kr/mån
Födda 1961 - 1969	39,11	8,98	21,07	33 125
Födda 1970 - 1979	36,15	10,28	21,82	33 498
Födda 1980 - 1989	37,80	10,00	17,52	29 434
Födda 1990 - 1999	37,80	10,00	17,52	29 434

Tabell 6: Kompensationsgradsnivåer för inkomstpension, premiepension och tjänstepension och förväntat pensionsutfall, kr/mån för olika åldersgrupper med tjänstepension ITP.

De förväntade totala pensionsnivåerna mätt som utbetalning kronor per månad ligger på mellan 22 900 (kvinnor födda på 90-talet) och 36 700 kr (män födda på 60-talet) Den sista siffran är medianvärdet för gruppen. Medelvärdet för män födda på 60-talen och med ITP tjänstepension är en förväntad pension på 39 500 kronor. Här skiljer sig medel och medianvärdet åt mer än för övriga grupper.

3.6.3 Statligt anställda (PA16)

Avtalet är uppdelat i två avdelningar. PA16 avdelning 2 och PA16 avdelning 1. Skiljelinjen går vid födda 1987 eller tidigare (PA16 avdelning2) och 1988 och senare (PA16 Avdelning 1).

Både intjänandetid och nivån på avsättningar till tjänstepensionen har ökat på senare år. Det påverkar allas prognoser men främst de yngres.

Intjänandetid: Avdelning 2. Förmånsbestämd del 28–65 år. Premiebestämd del 23–65 år. Från 2024 höjs den övre åldersgränsen till 69 år.

Förmånsbestämd pension: På inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp och för vissa åldersgrupper.

Avdelning 1. Här finns det ingen nedre åldersgräns sedan några år tillbaka. Tidigare var gränsen 23 år. Den övre åldersgränsen är 69 år.

Beräkning hos minPension: Eftersom alla inom avtalet omfattas av de nya nivåerna för inbetalning till den premiebestämda tjänstepensionen räknar vi i våra prognoser med sex procent på löner upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 31,5 procent på löner därutöver. Därmed blir höjningen tydlig i prognoserna. Även längre intjänandetid påverkar prognosen positivt.

Diagram 9 – Kompensationsgrad tjänstepension för statligt anställda (PA16)

Diagram 9: Kompensationsgrad för statlig pension (PA16), enbart tjänstepension, kvinnor och män i olika åldersgrupper PA16.

Tjänstepensionens andel är relativt hög jämfört med andra avtal. Till skillnad från ITP-avtalen minskar inte tjänstepensionens andel i yngre åldersgrupper utan ligger på en relativt jämn nivå. För kvinnor stiger andelen för dem som är födda på 80- och 90-talet. Skillnaden i kompensationsgrad minskar också mellan könen i yngre åldersgrupper.

Tabell 7

	Kompensationsgrad			Pension kr/mån
	Inkomst- pension	Premie- pension	Tjänste- pension	
Födda 1961 - 1969	38,69	9,12	18,94	30 382
Födda 1970 - 1979	36,40	10,46	17,73	28 988
Födda 1980 - 1989	38,44	10,20	18,00	25 854
Födda 1990 - 1999	40,34	9,60	20,97	23 512

Tabell 7: Kompensationsgradsnivåer för inkomstpension, premiepension och tjänstepension och förväntat pensionsutfall, kr/mån för olika åldersgrupper med tjänstepension PA16.

De förväntade totala pensionsnivåerna mätt som utbetalning kronor per månad ligger på mellan 23 200 (kvinnor födda på 90-talet) och 34 300 (män födda på 60-talet) Medelvärde ligger något högre än medianen.

3.6.4 Kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL)

Här har det skett stora förändringar det senaste året. Pensionerna har gjort om. De inslag av förmånsbestämd pension som tidigare funnits har tagits bort för det stora flertalet som omfattas av tjänstepensionen. Intjänandetiden har förlängts och avsättningarna till pensionen har höjts. De är nu sex procent på löner upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 31,5 procent på löner över det. Det påverkar allas pensioner men främst de yngres.

Intjänandetid. För äldre generationer har det funnit en lägsta ålder på drygt 20 år, olika åldersgränser beroende på när du börjat jobba. Sedan några år tillbaka finns det ingen lägsta åldersgräns och i det nuvarande avtalet pågår intjänandet till 69 års ålder.

Förmånsbestämd pension. I princip inte, men vissa övergångsregler gäller för äldre årskullar.

Beräkning hos minPension: Eftersom alla inom avtalet omfattas av de nya nivåerna för inbetalning till den premiebestämda tjänstepensionen räknar vi i våra prognoser med sex procent på löner upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 31,5 procent på löner därutöver. Därmed blir höjningen tydlig i prognoserna. Även längre intjänandetid påverkar prognosen positivt.

Diagram 10 – Kompensationsgrad tjänstepension för kommun- och regionanställdas (AKAP-KR/KAP-KL)

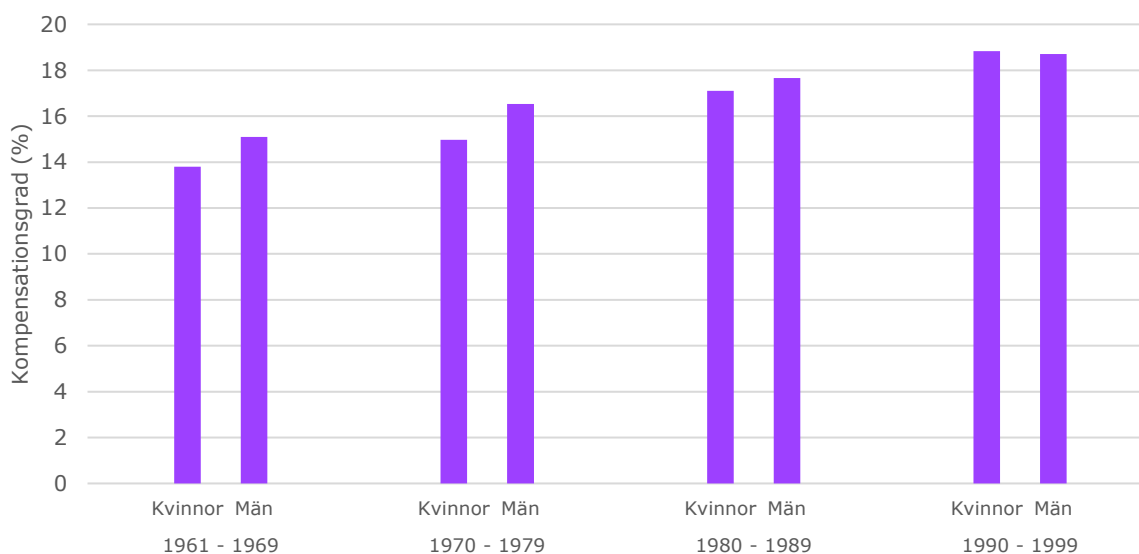

Diagram 10: Kompensationsgrad för kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL), enbart tjänstepension, kvinnor och män i olika åldersgrupper.

Högre avsättningar till tjänstepensionen ökar tjänstepensionens andel av den totala tjänstepensionen. Jämfört med privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), där lönenivåerna är snarlika, ligger andelen tjänstepension på högre nivåer. Det gäller inte minst de unga. Här slår både avskaffandet av en lägsta ålder för intjänande och högre avsättningar igenom.

Könsskillnaderna är lägre än i andra avtal. Kvinnor som är födda på 90-talet har en högre förväntad kompensationsgrad än sina manliga kollegor i samma ålder.

Tabell 9

	Kompensationsgrad			
	Inkomst- pension	Premie- pension	Tjänste- pension	Pension kr/mån
Födda 1961 - 1969	40,91	9,00	14,06	23 457
Födda 1970 - 1979	37,92	10,61	15,36	24 238
Födda 1980 - 1989	38,63	10,36	17,28	23 894
Födda 1990 - 1999	39,12	9,43	18,78	22 054

Tabell 9: Kompensationsgradsnivåer för inkomstpension, premiepension och tjänstepension och förväntat pensionsutfall, kr/mån för olika åldersgrupper med tjänstepension AKAP-KR/KAP-KL

De förväntade totala pensionsnivåerna mätt som utbetalning kronor per månad ligger på mellan 22 000 (kvinnor och män födda på 90-talet) och 26 400 (män födda på 70-talet).

3.6.5 Ålderns betydelse i olika avtal

Det finns en skillnad i total kompensationsgrad mellan olika avtal. Högst kompensationsgrad har 50- och 60-talister som är privatanställda tjänstemän (ITP2), lägst kommun- och regionanställda i samma åldersgrupper (AKAP-KR/KAP-KL).

Jämför vi däremot förändringen inom samma avtal ser vi att yngre privatanställda tjänstemän har lägre kompensationsgrad än äldre kollegor, medan vi inte ser den effekten för kommun- och regionanställda. Här finns sannolikt en mängd förklaringar som förändringar i avtalen över tid, olika start- och slutår för intjänande och löneutvecklingen över tid.

Arbetslivets längd har också betydelse, kanske mest för den allmänna pensionen. Här har framför allt privatanställda arbetare födda på 60-talet en hög andel allmän pension som höjer deras totala kompensationsgrad. Det kan jämföras med 70-talisterna, där den allmänna pensionens bidrag till den totala pensionen är relativt låg i alla avtal. Under 90-talet, när många 70-talister kom ut i arbetslivet, höjdes inträdesåldern på arbetsmarknaden kraftigt. Den har sedan legat kvar på en relativt hög nivå jämfört med inträdesåldern för 60-talister.

Diagram 11 – Total kompensationsgrad, olika åldersgrupper och avtalsområden

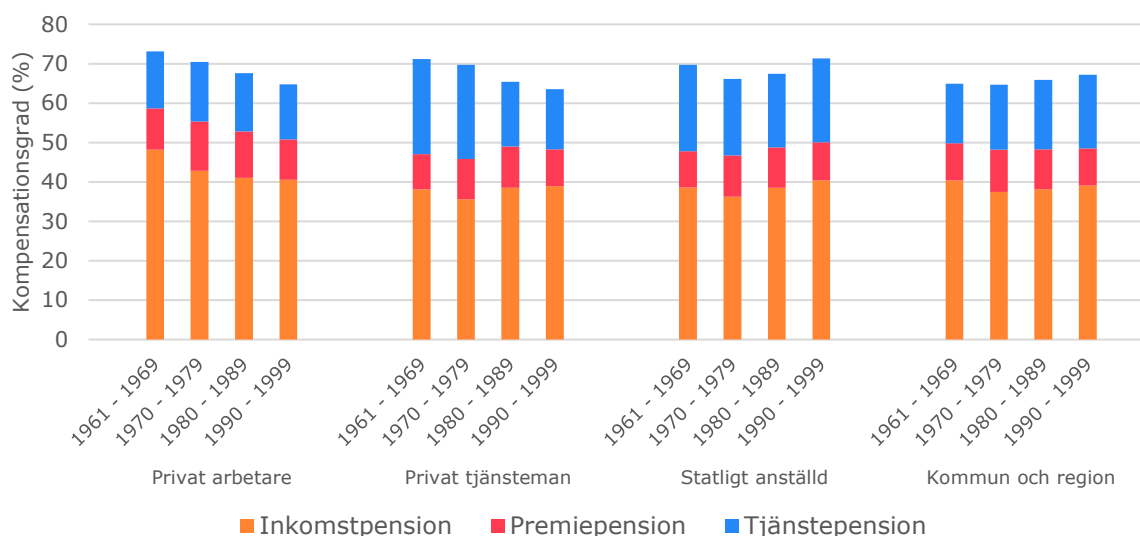

Diagram 11: Total kompensationsgrad i olika åldersgrupper för: privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO), privatanställda tjänstemän (ITP), kommun- och regionanställda (AKAP-KR/KAP-KL) samt statligt anställda (PA16). Uppdelat på inkomstpension, premiepension och tjänstepension.

4 Slutord

Förändrade riktåldrar innebär att kompensationsgradsnivån stiger för framtidens pensionärer givet att alla arbetar längre. Det är främst 80- och 90-talister som påverkas av riktåldern. För dem är riktåldern betydligt högre än 65 år. Men det betyder också att de ökar kompensationsgraden med nästan tolv procentenheter jämfört med om de skulle ta ut pensionen vid 65 års ålder. Den skillnaden innebär att den förväntade pensionen, om lönen före pension är 30 000 kronor i månaden, stiger med cirka 3 500 kronor i månaden.

Spridningen är dock fortsatt stor. Även med höjd pensionsålder och högre total pension kommer kvinnor och utrikes födda har en lägre kompensationsgrad än inrikes födda män.

För de yngre generationerna bygger en stor del av kompensationsgradsberäkningen på prognoser om framtida intjänade, decennier framåt. Det är svårt att se så långt fram i tiden och både det egna intjänandet och pensionssystemen kan förändras under tiden.

I årets rapport har kompensationsgraderna höjts jämfört med förra årets mätning. Höjningen syns framför allt i tjänstepensionerna. Här har de senaste årens avtalsförändringar börjat synas i prognoserna. Både intjänandetiden och avsättningarna till tjänstepension har stigit i flera avtal. De unga gynnas särskilt eftersom de får de förbättrade intjäningsmöjligheterna under en längre tid.

Samtidigt spretar tjänstepensionerna mer än tidigare. Alla har inte fått ta del av förbättringarna. Det syns när vi jämför avtal och när vi ser vad olika åldersgrupper i de olika tjänstepensionsavtalen kan förvänta sig i framtida pension, mätt som utbetalad pension mer månad.

En kvinna, född på 1990-talet och som arbetar som privatanställda arbetare (Avtalspension SAF-LO) kan förvänta sig en pension på 19 800 kronor i månaden när både inkomstpension, premiepension, garantipension och tjänstepension lagts samman. Jobbar hon inom kommun- och region (AKAP-KR) med ungefär motsvarande lön kan hon räkna med någon tusenlapp mer i pension varje månad.

För en man, född på 60-talet som jobbar som privatanställd tjänsteman (ITP), är den förväntade medianpensionen 36 700 kronor. Räknar vi i stället på medelvärdet i den gruppen hamnar den förväntade pensionen på 39 500 kronor, nästan dubbla pensionen jämfört med den unga kvinnan som jobbar som privatanställd arbetare (Avtalspension SAF-LO).

Utrikes födda, där merparten har färre intjänandeår än individer i samma ålder som är födda i Sverige, riskerar att få de lägsta pensionerna. Den totala kompensationsgraden i gruppen ligger nästan tio procentenheter lägre och drygt 20 procent i gruppen utrikes födda kan räkna med att få en pension som är lägre än halva lönen.

Med de här regelbundet återkommande kompensationsgradsrapporterna hoppas vi kunna följa utvecklingen framöver och se vad de som just nu bara börjat sitt arbetsliv kan förvänta sig i pension den dag det blir dags. Det ger bra möjligheter att påverka den framtida pension och förbereda sig i god tid.

Bilaga 1

Låga kompensationsgrader

Det finns en mängd faktorer som kan påverka kompensationsgraden åt olika håll.

Låga kompensationsgrader uppstår när den prognostiserade pensionen är låg i förhållande till slutlönen. Enligt vår bedömning är den vanligaste orsaken att yrkeslivet för individen historiskt sett präglats av deltidsarbete, vilket fortfarande är vanligare för kvinnor än för män.

Sent inträde på arbetsmarknaden minskar antalet år för intjänande. Det kan vara en anledning till att utrikes födda har en längre kompensationsgrad jämfört med inrikes födda. Dagens regelverk för garantipensionen, där storleken på garantipensionen hänger ihop med boendetiden i Sverige gör också att utrikesfödda riskerar att få en extra låg kompensationsgrad eftersom garantipensionen inte ger samma effekt.

Om uttagstiden stiger för att de unga lever längre kommer kompensationsgraden att bli lägre än för tidigare generationer. De nya riktåldrarna, där hänsyn tas till varje årskulls förväntade livslängd, är ett sätt att anpassa den allmänna pensionen till att vi lever allt längre.

Höginkomsttagare utan tjänstepension kan också få låga kompensationsgrader. Inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp inte är pensionsgrundande inom den allmänna pensionen. Det gör att ingen pension tjänas in på löner över inkomsttaket.

Däremot kompenseras höginkomsttagarna inom tjänstepensionen, som har ett högre tak eller inget tak alls för intjänande till nya pensionsrätter. Men om de höga inkomsterna kommer relativt sent i livet blir intjäningstiden kort. Det i kombination med en hög slutlön gör att kompensationsgraden blir låg.

Värdeutveckling på pensionskapitalet påverkar också kompensationsgraden. Den faktiska värdeutvecklingen påverkas av avkastningen på kapitalet och kostnaden för förvaltningen. Olika typer av pensioner kan också ha olika förväntad avkastning eftersom pensionerna är placerade och beräknade på olika sätt.

Inkomstpensionen räknas upp med ett inkomstindex, som i sin tur beror på tillväxten i svensk ekonomi. Förmånsbestämda tjänstepensioner är kopplade till individens löneutveckling och antalet år i avtalet.

Premiepensionen och förmånsbestämda tjänstepensioners värdeutveckling är mer direkt kopplade till börsutvecklingen och valet hos den enskilde individen.

Låg värdeutveckling över tid leder till längre kompensationsgrad. Om en stor del av pensionen finns i tillgångar där den förväntade värdeutvecklingen är lägre än för andra pensioner påverkas kompensationsgraden.

Höga kompensationsgrader

Med hög kompensationsgrad menas att pensionsnivån är hög i förhållande till slutlönen. Därmed inte sagt att pensionsutbetalningen, mätt som kronor i månaden, är hög.

En hög kompensationsgrad kan bero på att individen har haft en hög eller normal inkomst under lång tid och sedan gått ner i arbetstid eller blivit arbetslös eller långvarigt sjuk strax innan pensioneringen. Samma sak kan inträffa om en individ väljer att de sista åren före pensionering börja arbeta som egenföretagare och därmed i många fall sänker sina inkomster. För dessa individer kommer pensionen att bli hög relativt slutlönen och därmed blir kompensationsgraden hög.

Kompensationsgraden blir också hög för individer som under en längre tid haft inga eller mycket låga inkomster. Det beror på det grundskydd som finns inom det allmänna pensionssystemet, med bland annat garantipensionen som täcker upp en riktigt låg pension.

Åldern på individerna spelar också roll. Hos minPensions användare finns en övervikt av äldre användare där livslängdsantagandet är kortare än för yngre generationer och kompensationsgraden generellt blir högre givet samma pensionsålder.

Olika typer av tjänstepensionsavtal kan påverka kompensationsgraden. Förmånsbestämda tjänstepensioner har andra beräkningsgrunder än premiebestämda tjänstepensioner. I de äldre generationerna finns större inslag av förmånsbestämd pension. Höga inkomster, över 7,5 inkomstbasbelopp, ger högre andel tjänstepension. minPensions användare har högre löner än genomsnittslönerna för den svenska befolkningen.

Bilaga 2

Förväntad total medianpension i kr/mån efter tjänstepensionsavtal, åldersgrupp och kön

Tjänstepensionsavtal	Åldersgrupp	Kön	Median
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1960–1969	Kvinnor	20 892
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1960–1969	Män	25 458
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1970–1979	Kvinnor	20 663
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1970–1979	Män	24 661
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1980–1989	Kvinnor	20 605
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1980–1989	Män	23 393
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1990–1999	Kvinnor	19 788
Privatanställda arbetare (SAF-LO)	Födda 1990–1999	Män	22 052
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1961–1969	Kvinnor	28 680
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1961–1969	Män	36 708
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1970–1979	Kvinnor	29 618
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1970–1979	Män	36 101
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1980–1989	Kvinnor	26 745
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1980–1989	Män	30 859
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1990–1999	Kvinnor	22 922
Privatanställda tjänstemän (ITP)	Födda 1990–1999	Män	25 256
Statligt anställda (PA16)	Födda 1961–1969	Kvinnor	27 553
Statligt anställda (PA16)	Födda 1961–1969	Män	34 272
Statligt anställda (PA16)	Födda 1970–1979	Kvinnor	27 336
Statligt anställda (PA16)	Födda 1970–1979	Män	30 971
Statligt anställda (PA16)	Födda 1980–1989	Kvinnor	25 107
Statligt anställda (PA16)	Födda 1980–1989	Män	26 731
Statligt anställda (PA16)	Födda 1990–1999	Kvinnor	23 202
Statligt anställda (PA16)	Födda 1990–1999	Män	23 880
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1961–1969	Kvinnor	22 946
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1961–1969	Män	25 979
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1970–1979	Kvinnor	23 695

Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1970–1979	Män	26 381
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1980–1989	Kvinnor	23 462
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1980–1989	Män	25 009
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1990–1999	Kvinnor	22 053
Kommun och regionanställda (AKAP-KR)	Födda 1990–1999	Män	22 054
